

zdější, činilo by předpis o zákonném právu zástavním pro provisi zasílatelovu bezúčinným, neboť vydáním zboží zaniká i zástavní právo. Mínil-li dále odvolací soud na základě posudku znalce, že v souzeném případě byla pohledávka na náhradu hotových výloh žalovanou firmou uvěřena až do provedení transportu, může za konečnou lhůtu uvěření býti pokládán opět jenom okamžik vydání zboží a právo na vybrání výloh dobírkou zůstalo by nedotčeno. To uznal ostatně i znalec, ale pochybil zřejmě v tom, že upřel žalované straně právo na dobírku při posledních vagonech z toho důvodu, že ji nevybíral u vagonů dřívějších. Bylo již doličeno, že zasílatel není ve volbě, u kterých částí zásilky chce uplatnit své zástavní právo, zákonem obmezen. Spornou otázku, zda byla žalovaná firma oprávněna zadržeti oves již v Mělníku, či zda byla povinna pokusit se o vybrání svých pohledávek odesláním zboží na dobírku, dlužno však rozřešiti ve prospěch strany žalované. Nemělo by smyslu, ba naopak přičilo by se pečlivosti řádného obchodníka, již zachovati jest speditér povinen i při uplatňování svého zástavního práva, kdyby žalovaná firma byla odeslala zadržžený oves na dobírku, činila výlohy spojené s takovým zasláním a vyvolala nebezpečí útrat spojených s vrácením zboží neb jeho prodejem dráhou pro nevyplacení dobírky, ačkoliv věděla, že dobírka nebude vyplacena. Žalující společnost prohlásila již předem, že pohledávku 502.60 hfl. nezaplatí, bylo proto v zájmu i jejím vlastním, že byla ušetřena výloh, které by byly vznikly marným pokusem vybrati tuto sumu dobírkou. Žalovaná firma uplatnila své právo zástavní a splnila zároveň i povinnou bedlivost řádného obchodníka, zadrževši oves již v Mělníku. Tento její postup nebyl ostatně žalující stranou vůbec vytýkán, naopak může býti spatřováno uznání jeho správnosti v tom, že žaloba vymáhá vydání ovsa ve skladišti Mělnickém.

Čís. 7741.

Na pohledávku vymáhanou podle § 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n. bankovním úřadem ministerstva financí nevztahují se předpisy oddílu I. a V. úmluvy mezi Československou republikou a republikou Rakouskou o úpravě závazků v rakousko-uherských korunách atd., nýbrž předpisy oddílu IX. a čl. 41. Dlužník lombardní pohledávky nemůže proti žalobě bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení této pohledávky s úspěchem namítnouti, že pohledávka ta má býti podle čl. 41 převedena na rakouskou vládu. Z toho, že československý stát zažaloval takovou pohledávku, dlužno usouditi, že stát nepokládá pohledávku tu za takovou, kterou by měla československá vláda převést na vládu rakouskou.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1928, Rv II 425/27.)

Žalobě československého eráru proti žalované firmě o zaplacení 255.000 Kč, ježto si žalovaná vypůjčila od Rakousko-uherské banky za

války 255.000 K na lombard válečných půjček, bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Podle názoru odvolacího soudu jest tu jediné rozhodnou otázkou, zda na právní poměr stran nazíráti jest podle běžného názvosloví jako na právní poměr československého dlužníka k československému věřiteli. Odvolací soud má za to, že žalovaná strana jest v poměru k žalobci československým dlužníkem a že otázku tuto dlužno řešiti s hlediska § 38 vládního nařízení ze dne 12. května 1919, čís. 246 sb. z. a n., podle něhož vláda republiky Československé převzala dnem 22. května 1919 veškerý zápůjčky na cenné papíry poskytnuté bankovními ústavy Rakousko-uherské banky v území republiky Československé, jakož i s hlediska hlavní dohody o převzetí obchodních aktiv a pasiv likvidace Rakousko-uherské banky vyjádřených ve staré měně, schválené na vídeňské konferenci dne 7. června 1921 podle vyhlášky min. financí ze dne 13. prosince 1923, čís. 237 sb. z. a n. (ze dne 24. prosince 1923, čís. 270 sb. z. a n.), podle níž (bod II., al. 2 vyhlášky čís. 237/1923) závazek ku převzetí týká se všech soukromých lombardních zápůjček účtovaných v ústavech banky, které jsou na příslušném území, bez ohledu na státní příslušnost nebo bydliště dlužníkovy. V souzeném případě jest nesporné, že lombardní zápůjčka poskytnuta byla straně žalované u brněnské filiálky Rakousko-uherské banky, tedy na území československém. Z toho plyne, že strana žalovaná jest v poměru k žalobci dlužníkem československým zcela nezávisle na tom, kde měla bydliště v rozhodný den valutové rozluky 26. února 1919. Vládní nařízení čís. 246/1919 bylo ovšem úkonem jednostranným, avšak vyplynuvším z celé soustavy předpisů a opatření, týkajících se valutové rozluky. Bylo při tom úkonem závazným na území republiky Československé. Tuto jeho závaznost uznala i strana žalovaná tím, že se dlužním listem ze dne 9. července 1919, obsahujícím vyňatek ze stanov Bankovního úřadu ministerstva financí, podle citovaného vládního nařízení zavázala, lombardní zápůjčku splatiti Bankovnímu úřadu min. financí v československých korunách. Zásada ve vládním nařízení čís. 246/1919 v této příčině vyslovená přešla pak do svrchu citované hlavní dohody, takže se jí dostalo i sankce mezistátní. Úmluva ze dne 18. června 1924 vyhlášená dne 11. května 1926 pod čís. 60 sb. z. a n., jež upravuje závazky v rakousko-uherských korunách mezi smluvními stranami tak říkajíc různouzemními, pro souzený případ podle toho vůbec neplatí, nevztahujíc se podle oddílu II. čís. 7 (1) na závazky, byť i v témže článku níže uvedené, avšak tvořící předmět zvláštních úmluv, které již byly sjednány. Článek 41. nelze se tu proto dovolávati, ježto může míti na mysli jen ony případy lombardních zápůjček, jež nebyly kontrahovány u filiálek Rakousko-uherské banky, nalézajících se na československém území. Avšak, i kdyby se přistoupilo na vývody strany žalované, jež se opírá výlučně o tuto úmluvu ze dne 18. června 1924 a o tvrzení, že měla dne 26. února 1919 podle předložených dokladů bydliště ve Vídni, nemohlo by to vésti k úspěchu odvolání, neboť článek 2. cit. úmluvy stanoví, že s dluhy osob, které dne 26. února 1919 měly řádné bydliště (sídlo)

jak na území republiky Československé, tak i na území republiky Rakouské, bude nakládáno proti československému věřiteli jako se závazky mezi československým věřitelem a československým dlužníkem, a že tedy takové závazky nejsou předmětem této úmluvy. Strana žalovaná připouští, že dne 26. února 1919 byla zapsána v obchodním rejstříku zemského soudu v Brně, avšak dokazuje, že od konce roku 1918 již podnik neprovozovala a že pouhý zápis nemůže založiti druhé bydliště vedle jejího bydliště vídeňského. Tomuto názoru nelze přisvědčiti. Zánik firmy mohl se s účinkem proti osobě třetí uplatniti teprve jeho zápisem do veřejné knihy, pokud se týče jeho veřejným vyhlášením (čl. 25 obch. zák.). Jestliže strana žalovaná přes to, jak v dlužním úpise ze dne 8. ledna 1919, tak i při jeho obnovení dne 9. července 1919 přejímá závazky jako firma v tuzemském obchodním rejstříku zapsaná, musí z této skutečnosti připustiti i důsledek, že v poměru k tomuto svému věřiteli zavazuje se jako firma tuzemská. Ani s tohoto hlediska nemohla se tedy obrana strany žalované setkat s úspěchem i nebylo proto třeba zabývati se průvodním materiálem, jehož se dovolává pro své stanovisko, totiž přihláškou jejího lombardního dluhu u odúčtovacího úřadu vídeňského a jejím (ovšem teprve v řízení odvolacím předloženým) vyřízením ze dne 21. ledna 1927.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel navrhuje především buď zrušení napadeného rozsudku nebo přerušení řízení a dále změnu rozsudku zamítnutím žaloby. Ony dva návrhy opírá o předpis čl. 41 úmluvy čis. 60/26, což odůvodňuje blíže názorem, že soudy nejsou povolány, by rozhodly věc dříve, než se oba zúčtovací ústavy dohodnou, nebo než bude zjištěno diplomatickou cestou, že dohoda není možná. Do této doby pokládá pořad práva za nepřipustný. Návrh na zamítnutí žaloby opřel o čl. 46 téže úmluvy. Návrhy ty nejsou oprávněny uvedenými předpisy. Sporný poměr bylo posouditi jedinečně podle vládního nařízení čis. 246/19, § 38 a vyhlášky ministerstva financí čis. 237/23, hlavní úmluvy I. Úmluva čis. 60/26 nebrání žalobnímu nároku. Čl. 7 odst. g) této úmluvy vylučuje z ní pohledávky a dluhy Rakousko-uherské banky, ovšem s výhradou oněch ustanovení, která se výslovně týkají takových závazků. Čl. 41 obsahuje ustanovení o lombardních pohledávkách zápůjčkové pokladny a depositního oddělení Rakousko-uherské banky převzatých při likvidaci Rakousko-uherské banky. Není důvodu k pochybnosti, že tyto lombardní pohledávky čl. 41 jsou zahrnuty pod povšechným pojmem pohledávek čl. 7 odst. g), a že proto na spornou pohledávku nevztahují se předpisy oddílu I. úmluvy a důsledkem toho ani oddílu V., nýbrž předpisy oddílu IX. a článku 41. Jde tudíž o pohledávku, o níž nemají jednati súčtovací místa obou republik, o nichž se mluví v oddílu V. úmluvy, a pro niž neplatí ani předpisy oddílu VI. až VIII. Není proto správným názor dovolatelův, že soudy nejsou povolány rozhodnouti věc dříve, než se oba

súčtovací úřady dohodly nebo než bude zjištěno, že dohoda není možná, neboť k dohodě té nemůže vůbec dojít. Článek 41 úmluvy přenechává vládám rakouské a československé (ne súčtovacím místům) vzájemný převod lombardních pohledávek shora zmíněných s vyloučením vyrovnání převedených hodnot. Jde nyní o to, zda dlužník lombardní pohledávky vytčené v čl. 41 může proti žalobě o zaplacení této pohledávky vznesené bankovním úřadem ministerstva financí namítnouti, že pohledávka ta má být podle článku 41 převedena na vládu rakouskou, a dovoditi z toho, že není povinen ji zaplatiti. Soud nemůže zajisté rozhodnouti o tom, zda jde skutečně o takovou pohledávku, tak jako nemohly soudy podle § 7 vládn. nař. čís. 265/22 rozhodovati o tom, zda pohledávka podléhá soupisu. Neměl proto odvolací soud vůbec uvažovati o podmínkách čl. 2 úmluvy, neboť z čl. 41 nelze dovoditi jiné, než že jediné československá vláda může rozhodnouti o tom, zda jde či nejde o pohledávku, jež má být převedena na vládu rakouskou. Co do přerušení řízení rozhodným je nedostatek výslovného zákonného předpisu, ani jinak není k němu důvod. Ze skutečnosti, že pohledávka byla žalována přímo státem československým, a že stát tento trvá na žalobě, jest nutně usouditi, že stát sám nepokládá pohledávku tu za takovou, kterouž by vláda československá měla převést na vládu rakouskou. Není proto možné přerušiti řízení až do rozhodnutí vlády, neboť k rozhodnutí tomu došlo podáním žaloby. Je proto jen uvážiti, zda jde o závazek podle odst. 2 článku 46 úmluvy, jehož uplatnění žalobou jest vyloučeno. To jest však možno říci jediné o závazcích vytčených v oddílu 1. úmluvy, neboť o těchto mají výlučně rozhodnouti súčtovací místa po případě mezistátní rozhodčí soud, ne však o závazcích uvedených v čl. 7 g) a čl. 41, kde uplatňuje pohledávku sám stát, jenž rozhoduje i o tom, zda jde skutečně o pohledávku tam vytčenou, aniž vyhradil soudům možnost přezkoumati správnost jeho rozhodnutí anebo vyloučil je z projednání takových žalob. Podle čl. 46 druhý odstavec jest zajisté vyloučeno soudní vymáhání závazků mezi oběma státy, jak plyne i z čl. I. čís. 1 a) úmluvy, ne však vymáhání pohledávky československým státem, jenž pohledávku tu převzal podle § 38 vládn. nař. čís. 246/19, majícího moc zákona (sr. rozh. čís. 4299 sb. n. s.), na dlužníku pohledávky té, neboť nejde o způsob vyrovnání podle čl. 46 první odstavec. Není proto důvodu k zamítnutí žaloby ani podle čl. 46 úmluvy.

Čís. 7742.

Pro nárok souseda proti obci podle § 364 obč. zák., by nepropůjčovala obecní statek k pořádání produkcí zábavních podniků (kolotočů, houpaček a pod.) není pořad práva přípustným.

(Rozh. ze dne 2. února 1928, R I 53/28.)

Žalobci domáhali se žalobou na žalované obci, by bylo uznáno právem, že se žalované obci zakazuje, užívati pozemku pro veřejné rado-